

Nr 330.

Av herr **Andersson, Anders, m. fl.**, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.

Den av Kungl. Maj:t framlagda propositionen angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m. synes icke minst vara utmärkt av en tydlig strävan att i ännu högre grad än vad 1932 års seminariesakkunniga och skolöverstyrelsen föreslagit tillgodose den svenska landsbygdens berättigade önskemål i fråga om möjligheterna för dess ungdom att kunna få utbilda sig till lärare. Beaktansvärt i detta sammanhang är att departementschefen som sin åsikt uttalat, att studentklasserna icke undantagslöst böra förläggas till universitets- och högskolestäderna.

Med hänsyn till ovissheten i fråga om behovet av lärare under den närmaste framtiden synes det synnerligen välbetänkt att, som departementschefen föreslagit, genom inrymmande i organisationen av vissa lokalreserver skapa möjligheter till en eventuellt erforderlig utvidgning av organisationen, vilken synpunkt departementschefen tillgodosett genom att förlägga två folk- och två småskoleseminarier så, att vid dessa möjlighet finnes till utökning med sammanlagt fyra examinationsavdelningar.

En annan förtjänst är att departementschefen icke velat tillerkänna allt för stor betydelse åt sådana intressen, som med tillhjälp av kommunala uppoffringar velat påverka förläggningsfrågan. Vid diskussionen om förläggningen av folkskoleseminarierna har han sålunda ansett det som sin plikt att se det föreliggande problemet ur rikssynpunkt.

I likhet med departementschefen synes det oss önskvärt, att frågan om seminariernas förläggning ses uteslutande ur rikssynpunkten. Utifrån denna utgångspunkt synes oss emellertid departementschefens förslag på en punkt tarva ändring. Skall, som sig bör, hänsyn tagas till de olika landsdelarnas folkmängd, kan konstateras, att det framlagda förslaget, därest det antages oförändrat, skulle medföra, att Götalands ungdom ifråga om möjligheter att utbilda sig till folkskollärare skulle komma att få en sämre ställning än ungdomen i Norrland och framförallt i Svealand. I förhållande till folkmängdens storlek borde Svealand rättvisligen erhålla någon mer än fyra examinationsavdelningar mot de föreslagna sex, varvid dock den särskilda kursen för småskolläraryrinnornas utbildning till folkskolläraryrinnor ej medräknats. Däremot har Götaland enligt förslaget blott erhållit sex examinationsavdelningar i stället för, såsom med hänsyn till folkmängden borde varit fallet, 7—8. Då man såväl tidigare som nu senast utgått ifrån att seminarieorganisationen skulle uppbyggas av flera, till de olika landsdelarna förlagda utbildningsanstalter, fördelade efter dessa landsdelars befolkningsförhållanden, synes det oss önskvärt, att denna synpunkt även nu blir tillbörligen beaktad och att

följaktligen departementschefens förslag ändras därhän, att Götalands intressen bli bättre tillgodosedda.

Av propositionen framgår att departementschefen vid sin planläggning av folkskoleseminariernas yttre organisation tagit stor hänsyn till önskemålet att söka ernå en möjligast effektiv organisation utan nämnda engångskostnader för statsverket. Närmast av denna anledning tyckes departementschefen ha till bibehållande föreslagit folkskoleseminariet i Stockholm, under det han till nedläggning föreslagit folkskoleseminarierna i Växjö och Kalmar. Ifråga om detta sistnämnda måste medges att lokalerna icke utan avsevärda och kostsamma förändringar lämpa sig för annat än ett småskoleseminarium. Ifråga om Växjö ha stadsfullmäktige därstädes i sin i propositionen omhandlade skrivelse bland annat beräknat kostnaderna för inrättandet i staden av ett seminarium av typen 4 + 2 (studentlinje) till 100,000 kronor. Härvid har emellertid icke beaktats en annan möjlighet att vid det nuvarande seminariet bereda erforderliga lokaler för nämnda seminarietyp. Vi ha hos vederbörande rektor inhämtat, att det ytterligare antal klassrum, 4 stycken, som enligt seminariesakkunnigas beräkningar skulle erfordras för typen 4 + 2, skulle jämte övriga eventuellt erforderliga utrymmen (bland annat skolkökslokaler) kunna erhållas genom att för ändamålet taga den nuvarande rektorsbostaden i anspråk. De härför nödvändiga omändringsarbetena komma att draga ringa kostnader. I fråga om Stockholmsseminariet ha seminariesakkunniga tänkt sig en likartad lösning rörande anskaffandet av det enligt deras mening nödvändiga lokalutrymmet för seminarietypen 4 + 2. I båda fallen måste givetvis hyresersättning utgå till rektor. Emellertid torde denna vid seminariet i Växjö bli väsentligt lägre än vad nämnda sakkunniga beräknat för Stockholmsseminariet.

Förutom nu anförda synpunkter förtjäna ytterligare några att anföras. Av de enligt departementschefens plan föreslagna folkskoleseminarierna ligga samtliga utom Lund (D-ort) i E- eller högre dyrortsgrupp, därav Luleå, Göteborg och Stockholm i G-ort. Av de nuvarande folkskoleseminariestäderna är Växjö den enda som ligger i C-ort. Utan vidare torde inses, att med en sådan förläggning skulle staten vid en löneroglering för lärarna enligt dyrortsgrupperna få vidkännas kostnader, som bli desto större ju flera tjänstemän, som äro stationerade i de högre dyrorterna. Enbart i fråga om lektorslönerna vid ett seminarium av typen 4 + 2 kunna sålunda merkostnaderna vid förläggning i högsta G-ort (Stockholm) i förhållande till C-ortsförläggning beräknas bli mellan 11,000 kronor till 12,000 kronor per år. Att elevernas egna utgifter för en i övrigt likartad utbildning bli väsentligt mindre ju lägre seminarieorten ligger på dyrortsskalan torde icke tarva någon vidare utläggning.

Vid ett nedläggande av folkskoleseminariet i Stockholm skulle dess fastighet, som äges av staten, med stor fördel för det allmänna kunna användas för andra ändamål, varvid även den av reservanten Wagnson i särskilt yttrande till seminariesakkunnigas betänkande framförda tanken att till de nuvarande folkskoleseminarielokalerna i Stockholm förlägga ett pedagogiskt forskningsinstitut torde förtjäna att tagas under övervägande.

I fråga om Växjö stads synnerligen gynnsamma läge inom ett stort sydsvenskt rekryteringsområde kunna vi inskränka oss till att hänvisa till yttrandena av lärarkollegiet vid folkskoleseminariet i Växjö, stadsfullmäktige i Växjö och av Kronobergs läns landstings förvaltningsutskott, varjämte må anföras, att departementschefen själv framhållit, hurusom Växjö i geografiskt hänseende bör äga företräde framför Kalmar såsom seminarieort.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa, det riksdagen måtte besluta,

att med ändring av vad som föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition nr 100/1936 angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m. ett folkskoleseminarium av typen 4 + 2 (studentlinje) måtte förläggas till Växjö i stället för till Stockholm.

Stockholm den 21 mars 1936.

And. Andersson.

M. Svensson.

Ivar Ekströmer.

Verner Andersson.

J. B. Johansson.

Allan Holstenson.

G. Heüman.

Elof B. Andersson.

Per Gustafsson.

Nils Swartling.

Bernhard Nilsson.
